

AZ EGÉSZSÉGTURIZMUS HATÁSA A TELEPÜLÉSEK ÉLETÉRE – TELEPÜLÉSMORFOLÓGIAI VIZSGÁLATOK KEHIDAKUSTÁNYBAN

HORVÁTH ZOLTÁN – KÖBLI ÁDÁM – MORVA TAMÁS

THE EFFECT OF HEALTH TOURISM ON THE LIVES OF THE SETTLEMENTS – SETTLEMENT
MORPHOLOGICAL INVESTIGATIONS IN KEHIDAKUSTÁNY

Tourism due to its increasing economic status affects the life and development of settlements. The extent of development generated by tourism and its aspects are influenced by the size of the settlement and the type of the available touristic product. The examined health tourism in the study is the most popular touristic product of Hungary, therefore the examination of generated effects is an increasingly important area. Among these effects we are focusing on the possible morphological changes of a settlement with a bath of national and regional attraction introduced by Kehidakustány as an example. Kehidakustány belongs to those settlements that received a significant amount of financial support as a health tourism subpart of Széchenyi Plan Tourism Program to bath and accommodation development in 2000. In the view of the past 15 years, it can be identified that remarkable changes occurred in the layout and design of the examined settlement. It has entered to the successful settlements due to its appeared and increased touristic function. Similar villages to Kehidakustány that are successful by health tourism developments have in common is that they gained high level of income by their baths resulted in major economic role in their region.

BEVEZETÉS

A turizmus, növekvő gazdasági szerepének köszönhetően egyre nagyobb hatással van a települések életére és fejlődésére. A településeken megjelenő turisztikai fejlesztések és szolgáltatások, az új munkahelyek és a vendégkörök igényei, valamint az ehhez kapcsolódó infrastrukturális beruházások együttesen és multiplikátor módon fejtik ki a hatásukat (BAKUCZ et al. 2016).

Az idegenfogalmi funkciók megjelenése jelentősen befolyásolhatja és átalakíthatja – természetesen a település méretétől függően – a települések funkcióit. A vendégek megjelenése és igényeik kielégítése a település vezetését és a településfejlesztést, mint feladatkört is új kihívások elé állítja, hiszen a helyi lakosoktól eltérő igényeket támasztanak a település felé. A vonzó arculat kialakítása, a rendezett környezet, az infrastrukturális fejlesztések a vendégfogadáshoz mind-mind elengedhetetlen tényezők. Az ezredforduló óta egyre több község próbál meg nyitni a turizmus irányába is, mely a vidékfejlesztés egyik módszereként, általában kevesebb sikerrel valósul meg.

A turizmus okozta fejlődés mértékét és egyedi vonásait nagyban befolyásolja az adott településen meglévő turisztikai termék típusa. Az egészségturizmus hazánk legnépszerűbb turisztikai terméke, köszönhetően az egyedülálló geotermikus adottságainknak és a minőségi hagyományokon alapuló gyógyturizmusnak (AUBERT *et al.* 2011). A magyar fürdők egyedisége elsősorban a gyógyvizek magas hőfokának és egymástól különböző ásványi összetételüknek köszönhető (MICHALKÓ *et al.* 2011). A kereslet folyamatosan biztosított, egyrészt a különböző betegségekben szenvedő vendégek gyógyulási céllal, míg az egészségesek megelőző, preventív motivációval érkeznek a fürdőkbe. Emellett a civilizációs betegségek terjedésével, és a különböző, új egészségturisztikai termékek (medical turizmus, medical wellness) fejlődésével az egészségturizmus jelentősége, befolyása és a szolgáltatások mennyisége és minősége fokozatosan növekedik (SMITH *et al.* 2010). A kiváló adottságokra alapozva, komoly befektetések révén, rövid időn belül minőségi kínálat épülhet ki, a turizmus által korábban egyáltalán nem érintett településeken is.

Ha egy rurális térségben fekvő község olyan helyi energiával (gyógyvíz) rendelkezik, mint a kutatásunkban vizsgált Kehidakustány, akkor a megfelelő turisztikai hasznosítás esetén képessé válhat országos vonzerővel bíró attrakció kialakítására. Ehhez természetesen az önkormányzat tevékeny és támogató részvételére, a befektető tőkeerős vállalkozó együttműködésére és a központi fejlesztési prioritásokkal való találkozásra is szükség van. A Széchenyi-terv egészségturizmus fejlesztési programjára alapozva a Nemzeti Turizmusfejlesztési Stratégia (2005-2013) legfontosabb elemének hazánk természeti adottságaira épülő egészségturisztikai kínálatának bővítését tekintette. A Nemzeti Turizmusfejlesztési Kon koncepció (2014-2024) a stratégiában foglaltakat megerősíti, hiszen továbbra is stratégiai célként jelentkezik a kiemelkedő adottságú és egyedi potenciállal rendelkező egészségturisztikai és örökségturisztikai termékek fejlesztése.

A tanulmány kísérletet tesz a Kehidakustányban kivitelezett, a Széchenyi-terv fürdőprogramjának keretében állami támogatást nyert Kehida Termál Gyógy- és Élmenyfürdő által gerjesztett funkcionális morfológiai változások és a településen végbemenő társadalmi-gazdasági hatások feltárására.

A kutatás céljainak eléréséhez primer és szekunder módszereket egyaránt alkalmaztunk. Az idegenforgalmi funkció megjelenését és a nagyberuházás hatásait a KSH, a helyi önkormányzat által képzett és gyűjtött társadalmi, gazdasági és turisztikai indikátorok alapján elemeztük. A Kehidakustány morfológiájában lezajló változásokat a FÖMI által 2000-ben készített ortofotó és a legfrissebb Google Earth felvételekből digitalizálással előállított rétegek GIS-ben történő metaadatokkal való feltöltése és összevetése mellett a terepi bejárás során észlelt jelenségek feltárásával végeztük. A településképváltozásáról a település polgármesterével 2011 és 2016 tavaszán készítettünk mélyinterjúkat.

1. AZ EGÉSZSÉGTURIZMUS SZEREPE A TELEPÜLÉSEK FEJLŐDÉSÉBEN

Az egészségturizmus fejlődése, a fürdők és szállodák kínálata minden esetben hatással van a települések fejlődésére. Akkor is igaz ez, ha a fürdő a település központjától távolabb, esetleg külterületen fekszik (*MICHALKÓ et al. 2011*). A minőségi egészségturizmus fejlődése alapvető változásokat hoz a települések életében. Számos új hatás figyelhető meg, egyrészt a természeti- és környezeti változások, mint az adott terület vízkészletének használata, levegőminőség, geológiai tényezők, növény- és állatvilágra gyakorolt hatások (*SMITH et al. 2010*). Másrészt fontosak a társadalmi-gazdasági folyamatok, mint a bevételek növekedése, szezonális munkahelyek száma, ingatlanpiac átalakulása, betelepülők aránya (*PUCZKÓ et al. 2001*); illetve a településképi, funkcionális átalakulások (*MARTYIN 2015*) is nagyon jelentősek.

A fürdővel rendelkező településeket két csoportba lehet osztani a turizmus és településfejlesztés kölcsönhatásait vizsgálva (*BAKUCZ et al. 2016*). Az első csoport a nemzetközi jelentőségű fürdővel rendelkező, komplex szolgáltatásokat nyújtó, hagyományos fürdővárosok (Hévíz, Bükfürdő, Hajdúszoboszló, Zalakaros), ahol a település egész gazdasága a turizmus színvonalától és tudatos fejlesztésétől függ. Ezek a fürdővárosok jelentős külföldi vendégkörrel rendelkeznek, és a helyi vállalatok, helyi lakosok döntő többsége közvetlen vagy közvetett módon kapcsolódik az egészségturizmushoz. Leglátogatottabb magyarországi településeink esetében a jelenlegi struktúra hosszú évtizedek alatt jött létre és folyamatos fejlesztéseket hajtanak végre, hogy megőrizzék vezető helyüket a piacon (*KÖBLI 2015*).

A másik csoportba a kisebb, regionális vagy térségi hatású fürdővel rendelkező települések tartoznak (Lipót, Csokonyavisonta, Mesteri), ahol általában csak néhány turizmusban érdekelt szolgáltató van jelen a piacon, de a turizmus mégis sok esetben a település fő bevételi forrását jelenti (*BAKUCZ et al. 2016*). Ebben a csoportban sok falu található, például a vizsgálatunk tárgyát képező Kehidakustány is. E településeken a fürdő és néhány turisztikai szolgáltató jelenti a település legfontosabb gazdasági szereplőit, ők a legfontosabb munkáltatók, adófizetők, a települések fejlődésének motorjai. Beluszky és Sikos a falvak típusait vizsgáló kutatásukban hét különböző típust különböztettek meg, ebből a negyedik, „az idegenforgalmi szerepkörű falvak, fürdőhelyek” kategória. Megállapításuk szerint az idegenforgalmi szerepkör és a fürdő a maga képére formálja a településeket, sok munkahelyet és megfelelő jövedelmi viszonyokat nyújtanak (*BELUSZKY et al. 2007*).

Kehidakustány is azon települések közé tartozik, amely a Széchenyi Terv Turizmus Programja részét képező egészségturisztikai alprogram kapcsán jutott jelentős támogatáshoz fürdő- és szálláshely fejlesztésére 2000-ben. Az egészségturisztikai program legfontosabb feltételezett hatása az volt, hogy a fürdő beruházások révén nő a települések és ezzel együtt Magyarország

idegenforgalmi vonzereje és települési szinten további fejlesztéseket ösztönöz majd (MUNDRUCZÓ *et al.* 2005). Nem minden település esetében lett hosszú távú siker a fürdőfejlesztés, sok esetben a fürdők, szálláshelyek fenntartása és üzemeltetése komoly feladatok elé állították, és állítják a mai napig az önkormányzatokat. A településfejlesztés ebben az esetben sokszor komplex tervek nélkül, inkább a különböző pályázatok kiírásához alkalmazkodva valósul meg. (PÁLFI 2013).

Az eltelt 15 év távlatából ma már megállapítható, hogy Kehidakustány tudott élni a pályázat nyújtotta lehetőséggel és az egészségturisztikai beruházások hosszú távon megváltoztatták a falu sorsát. A hozzá hasonló, egészségturisztikai fejlesztések révén sikeres falvak közös jellemzője, hogy fürdőik révén nagy bevételekre tettek szert és így komoly gazdasági szereppel rendelkeznek a saját térségükben. A turizmus sikerének köszönhetően a településfejlesztésre is megfelelő anyagi háttér és jól kidolgozott koncepciók állnak rendelkezésre. A munkahely-teremtési hatás nem csak a fürdő bővítésével, létesítésével kapcsolatos, hanem a spillover-hatáson keresztül más szolgáltatásokat is a településre vonzhat (BAKUCZ *et al.* 2016). A beruházásokra is ösztönzően hat az egészségturizmus jelenléte, ugyanis egy jól működő fürdő közelében a szálláshely-kínálatot folyamatosan fejleszteni kell, infrastrukturális változtatásokat végezni, a fürdőn belül és annak környezetében is, ami fejlődő pályára állíthat egy települést. A népszerű fürdőhelyeken a településkép rendezett, erős szociális és oktatási rendszerrel rendelkeznek.

2. KEHIDAKUSTÁNY TÖRTÉNETI ÁTTEKINTÉSE

Kehida kedvező adottságait bizonyítják azok a népvándorlás korából származó emlékek – az avarok két temetője – amelyeket a falu területén tártak fel. A falu neve először 1232-ben tűnik fel egy oklevélen. A település földesurai közül kiemelkedik a Hárshegyi család, akik az egyre gyakoribbá váló török támadások végett megerősítették nemesi udvarházukat, amelyet azonban a törökök 1588-ban elpusztítottak. A Hertelendy család a XVII. század második felében tűnt fel, akikhez a török utáni visszaköltözéshez kapcsolódó jelentősebb építkezések köthetők. A Deák család anyagi és társadalmi felemelkedését alapozta meg Hertelendy Anna és Deák Gábor házassága 1757-ben. A község neve összefonódott Deák Ferencsel, aki 1808-1854-ig volt a falu lakója, később földesura. Deák számára a családi uradalom biztosította a politizáláshoz szükséges jövedelmeket. A századfordulóra a település lélekszáma meghaladta a nyolcszáz főt, a lakóépületek megjelenése is sokat változott, de a falu lakossága továbbra is a mezőgazdaságból élt. A Balatonszentgyörgyöt Zalaszentgróttal összekötő vasútvonal 1895-ben érte el Kehidát, amivel komoly polgárosodási folyamat indult meg. A vasút miatt több kereskedő és mesterember is megjelent a településen, amelynek következtében Kehida kezdett a környező községek

központjává válni, előbb Barátság (1939), később Kustány (1977) vált Kehida településrészévé, így lett Kehidakustány a falu neve. 1924-ben mezőgazdasági szakiskolát nyitottak, amelyben modern körülmények között gazdálkodtak (DOMINKOVITS *et al.* 2001).

Az 1960-as években megszűnt a településeket érintő vasútvonal, lassú elvándorlás indult meg, amelyet tovább tetézt a szakiskola 1977-es megszűnése is. Ennek következtében sokan vándoroltak a környező városokba, vagy ingáztak a napi megélhetésért. Az 1990-es évek közepén szűnt meg a másik nagy munkaadó, a termelészövetkezet, tovább fokozva a munkanélküliek számát. A település életében az első fordulóponthoz 1976 hozta, amikor ivóvíz nyelés céljából kútúrési munkálatokat végeztek a település határában, ahol kis mélységben termálvizet találtak. Felmerült a hasznosítás kérdése, azonban a település nem kapott engedélyt fürdő létesítésére, így kezdetben csak nyári úttörő ifjúsági tábor lett kialakítva. Vízbiztonsági engedélyt 1985-ben kapott a tanács, a tanmedence mellett egy termálvizes úszómedencét, valamint sportpályákat létesítettek. Az első nyáron már 28 ezer vendég kereste fel a strandot. A megnövekedett kereslet megkívánta a kínálat bővítését, az 1990-es években már hat medencével rendelkezett az önkormányzat által üzemeltetett fürdő.

Az évtized végére a csőd szélére került Kehidakustány. A fürdő üzemeltetése és a település szennyvízberuházása olyan terhet rótt az önkormányzatra, amelyet csak a vállalkozással közösen tudtak megoldani. Az ekkor létrejövő együttműködés a település számára előnyösnek bizonyult. 1998-ban az építőipari vállalkozás bérbe vette a fürdőt és a kisebb felújítások mellett is nyereséggel tudta zárni az évet (SÜLI-ZAKAR 2003). A másik jelentős fordulóponthoz a fürdőfejlesztéshez köthető, amelynek köszönhetően Kehidakustány országos ismertségre tett szert. Az ezredfordulót követően a megnövekedő helyi adóbevételek megteremtették a település számára a további fejlesztési lehetőségeket, valamint korábbi közszolgáltatások megtartását.

3. EREDMÉNYEK

3.1 KEHIDAKUSTÁNY TURISZTIKAI SZUPRASTRUKTÚRÁJA ÉS KERESLETE

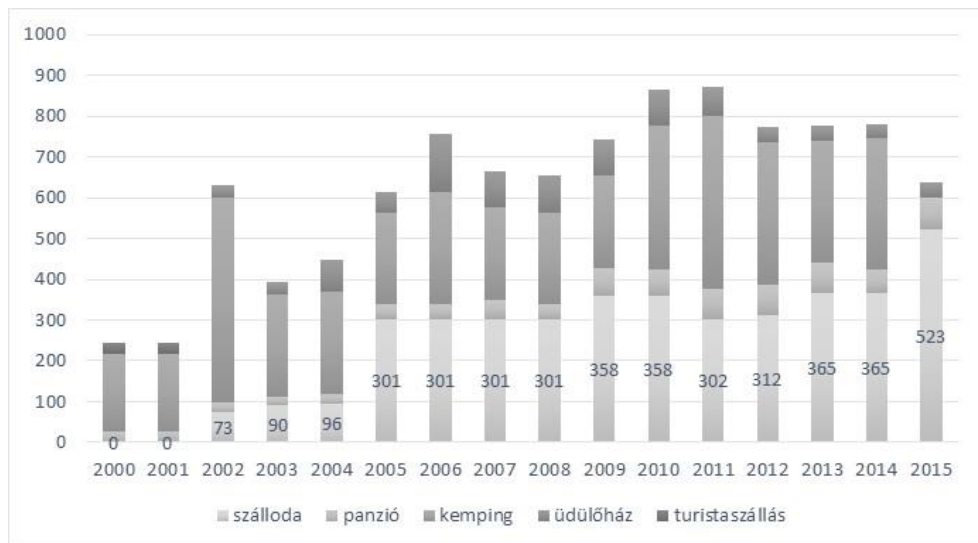
Kehidakustány településmorfológiai folyamatainak bemutatásához először egy átfogó jellemzést kell adni a település szálláshelyeinek és keresleti tényezőinek változásáról.

A Kehida Termál Gyógy- és Élmenyfürdő első fejlesztési ütemében előirányzott átadását megelőző évben, 2000-ben a kereskedelmi szálláshelyeket egy panzió, egy turistaszállás és két kemping (összesen 244 férőhely) képviselte, amelyet kiegészített a huszonöt magánsházadással foglalkozó helyi lakos kínálatával (1. ábra). A település szállásférőhely kínálatában fellelhető változások a

turizmus aktuális trendjeinek megfelelően (AUBERT 2011) alakulnak. A fürdőfejlesztést megelőzően az alacsonyabb osztályú, szezonálisan működő szállások közül választhattak a vendégek, domináltak a kemping férőhelyek.

1. ábra: A kereskedelmi szálláshelyek férőhelyeinek szállástípusonkénti megoszlásának változása Kehidakustányban (2000-2015)

Figure 1: The change of total capacity of commercial accommodation distributed by accommodation types in Kehidakustány (2000-2015)

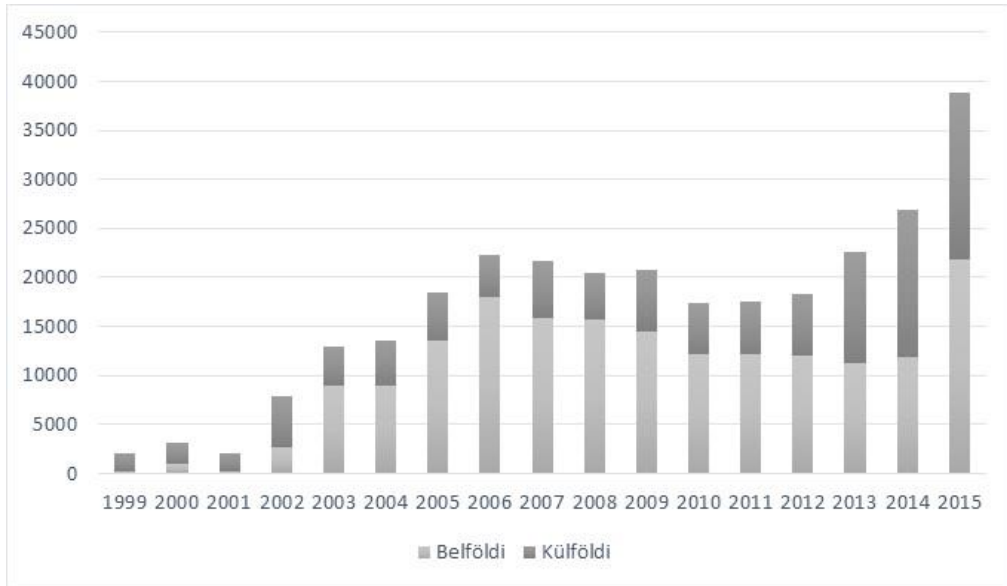

Forrás: KSH alapján szerkesztette HORVÁTH Z. 2016

2002-től (73 ágygal) megjelent az első szálloda, amely egész éves nyitva tartásával dinamizálta a vendégforgalom növekedését. A fürdőhöz kapcsolódó négy csillagos szálloda és három csillagos vendégház átadását követően 2005-ben már a kereskedelmi szálláshelyek férőhelyének felét a szállodák adták. Az utolsó kemping bezárásával párhuzamosan egy újabb szálloda készült el a 2015. évre, ezzel a kereskedelmi szállás-férőhelyek 85 százalékával részesednek a szállodák, tovább növelve a kereskedelmi szállások koncentrációját a kehidai településrészen, a fürdő szomszédságában. A minőségi szálláshelyfejlesztések hozzájárultak a külföldi vendégkör bővüléséhez is (2. ábra). A külföldi vendégéjszakák 80 %-át Csehország, Németország és Ausztria vendégei generálták 2015-ben.

2. ábra: A vendégéjszakák számának változása a kereskedelmi szálláshelyeken
Kehidakustányban

Figure 2: The change in the number of guest nights at commercial
accommodation in Kehidakustány

Forrás: KSH alapján szerkesztette HORVÁTH Z. 2016

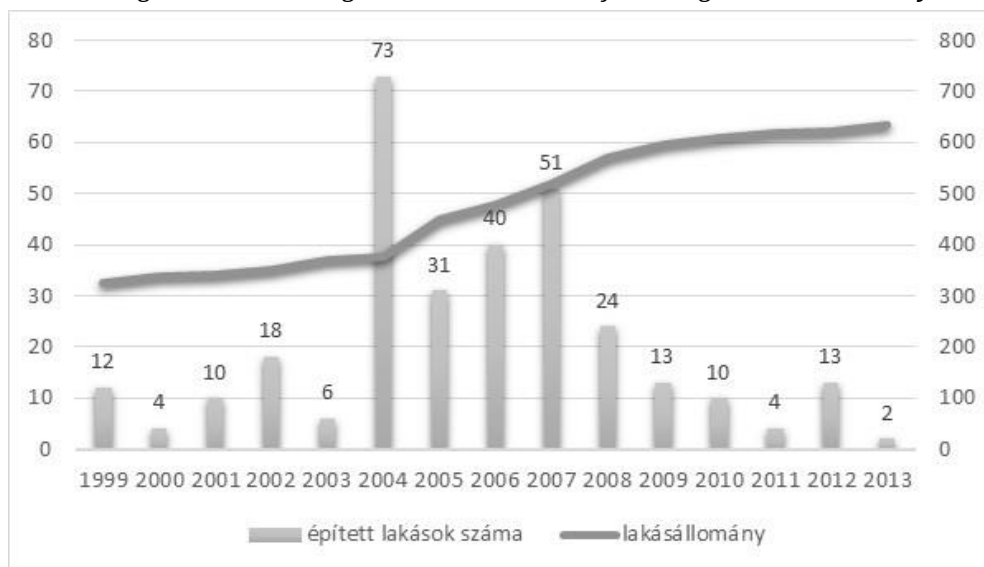
3.2 MORFOLÓGIAI VÁLTOZÁSOK KEHIDAKUSTÁNYBAN

Az alapvető lakófunkció mellett az egészségturisztikai fejlesztések hatására, az idegenforgalmi és rekreációs funkciók megjelenése a település beépítettségén is alapvető változásokat eredményezett. Az elmúlt másfél évtized rendkívül gyors és intenzív fejlődésének eredményeként a település lakásállománya megduplázódott. A legdinamikusabb növekedést az új fürdőkomplexum átadása és a gazdasági világválság között eltelt 4-5 év hozta (3. ábra). Ezek az épületek jellemzően a kehidai településrészen épültek fel.

Az építkezéseket két csoportra bonthatjuk, egyrészt a saját lakhatási, rekreációs vagy jövedelemszerzési célból épült lakóházak, valamint a kifejezetten befektetési szándékkal létrehozott üdülő- és lakóparkok. Az építkezések a fürdő körüli szálláshelyfejlesztéseket leszámítva, a 2008-ban elfogadott helyi építési szabályzat üdülőházas üdülőövezet és kertvárosias lakóövezet zónáiban, területileg három jól elkülöníthető egységben koncentráltak (4. ábra).

3. ábra: A lakásállomány változása Kehidakustányban

Figure 3: The change in the total stock of housing in Kehidakustány

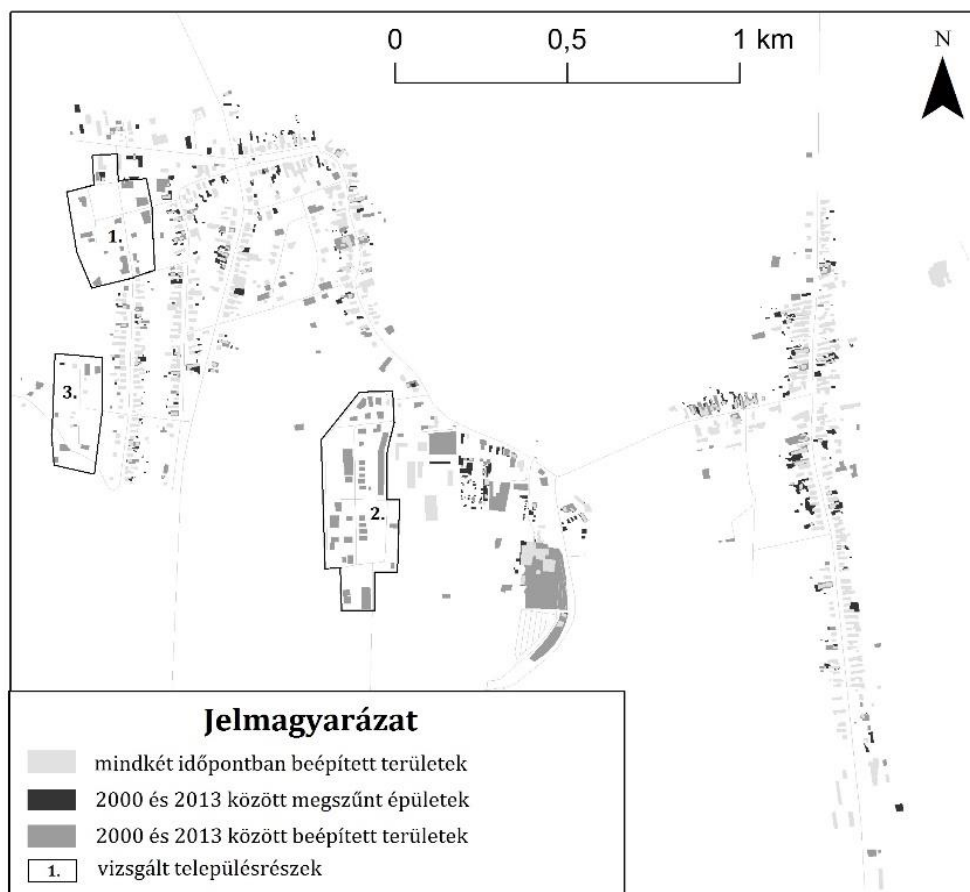

Forrás: KSH alapján szerkesztette HORVÁTH Z. 2016

Az egyik ilyen új beépítésű terület az 1. vizsgálati terület a kehidai falusias lakóövezet mellett, a Deák Ferenc utcáról nyíló Eperfa utca, Kőrös utca, Hársfa utca, Akác utca és Cédrus utca által határolt kertvárosias jellegű lakóövezet (5. ábra). Az övezet beépítettsége alacsony, az itteni épületek döntő mértékben többszintes családi házak, amelyek építését a rekreáció igénye mellett a kiegészítő jövedelemszerzés (magán szállásadás) is motivált.

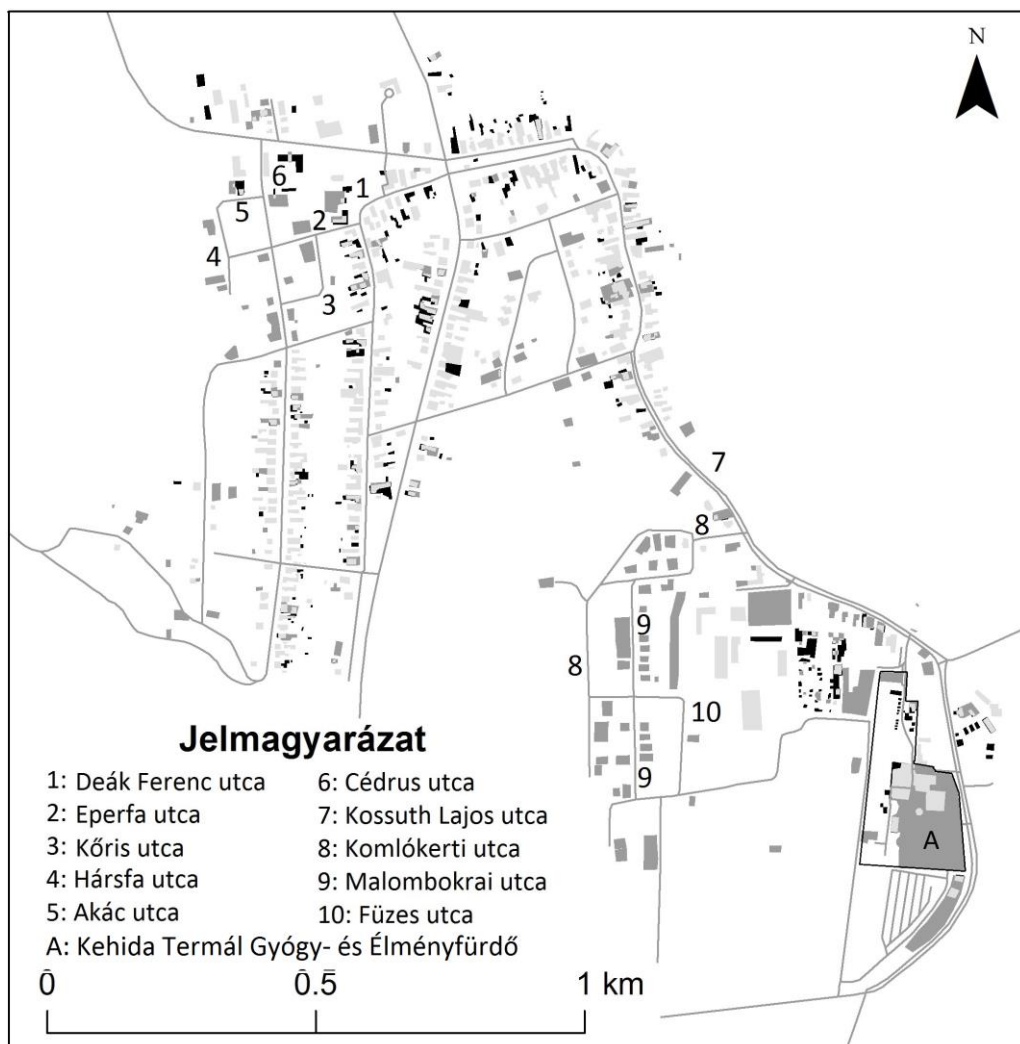
A Kehida Termál szomszédságában, a fürdőtől nyugatra található a 2. vizsgálati terület (lásd. 4. ábra). A Kossuth Lajos utcáról megközelíthető vizsgálati egység a Komlókerti utca és Malombokrai utca és Fűzes utca által kijelölt új beépítésre szánt, üdülőházas üdülőövezet (lásd. 5. ábra). Magasabb fokú beépítettséggel jellemezhető, ahol elsősorban panziók, szállodák és üdülőépületek találhatóak. A gyors növekedés azonban veszélyeket is hordozhat magával, az említett településrészen a telkek kijelölését nem követte azok közművekkel való ellátottsága. A helyi önkormányzat biztosította a közműhálózatra való rácsatlakozás lehetőségét az üdülőházas övezet határáig, onnan a vállalkozók feladata lett volna az ingatlanok közműhálózatba való bekapcsolása. A befektetők és az önkormányzat hosszú időn át nem tudott megegyezni, így az itteni építkezések többször megtorpantak. Az önkormányzat végül biztosította a közműhálózatot az említett utcákban, ezáltal jelentősen csökkent az üresen álló ingatlanok száma.

4. ábra: Kehidakustány településmorfológiai változásai (2000-2013)
Figure 4: Settlement morphological changes of Kehidakustány (2000-2013)

Forrás: FÖMI légifotó és Kehidakustány Polgármesteri Hivatal adatai alapján szerkesztette MORVA T. 2016

5. ábra: A vizsgált településrészek utcái (2013)
Figure 5: The streets of the investigated areas (2013)

Forrás: FÖMI légifotó és Kehidakustány Polgármesteri Hivatal adatai alapján szerkesztette Morva T. 2016.

A harmadik jól elkülöníthető vizsgálati egység (lásd. 4. ábra) a Zalaapáti-háton húzódik, a nyugati településrészen a Zala-völgye fölé magasodva. Ebben a település magjától távoli, csendes környezetben figyelhetők meg a legújabb beépítések. A kínálat dinamikus bővülése figyelmen kívül hagyta (későn választott) a keresleti oldalon lejátszódó gyors változásokat. Ennek a folyamatnak egyik jele a laza beépítésű kertvárosias lakóövezetben található befejezett, de teljesen üresen álló lakópark is.

A vizsgált időszakban az új beépítések mellett nagyarányban figyelhető meg a melléképületek megszűnése a falusias lakóterületeken (4. ábra). Szembetűnő továbbá az egykori kempingek infrastruktúrájának eltűnése a fürdőhöz közeli területeken, valamint a szőlőhegyi zártkertek, pincék felhagyása, elbontása. A jelenség háttérében a gazdasági szerkezetváltás húzódik meg, amely a turisztikai szuprastruktúra elemeiben egyfajta minőségi javulást (kempingek bezárása) és drasztikus, mennyiségi növekedést eredményezett a magánszállásadókat tekintve.

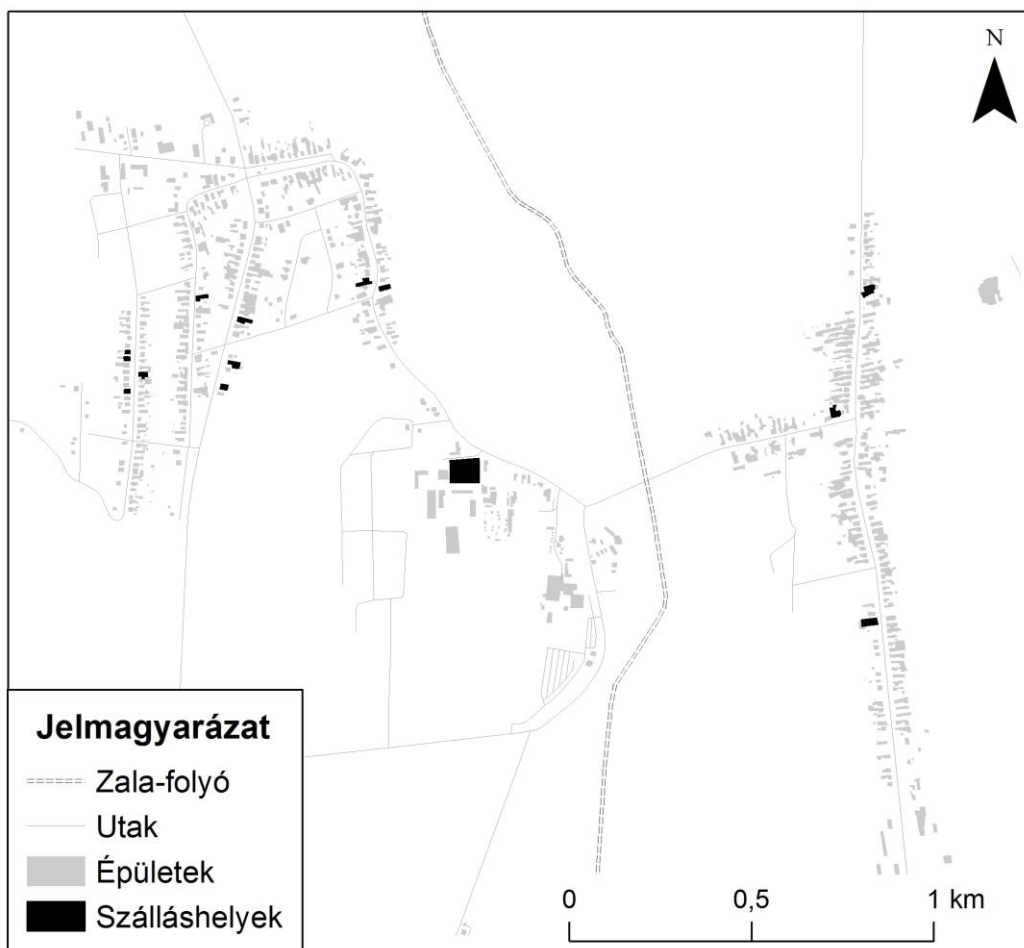
A szálláshelyek területi expanzióját a 6. és 7. ábra szemlélteti, ahol hatalmas különbségek fedezhetők fel a vizsgált időszakban. A szálláshelyek elhelyezkedésében a fürdőtől való távolság vált a legfontosabb tényezővé.

A szálláshelyek 83,6 %-a a kehidai településrészen található, míg a Zala-folyó túloldalán, a kustányi településrészen a fürdőhöz vezető Malom utcában sűrűsödnek. Amennyiben a vizsgálatot a kereskedelmi szálláshelyekre szűkítjük, még szembetűnőbb a területi koncentráció (7. ábra). A kereskedelmi szálláshelyek fürdőtől mért átlagos távolsága 2000-ben még 700 méter volt, azóta ez a távolság átlagosan 439 méterre csökkent. Az egyéb szálláshelyek esetében kisebb mértékű csökkenés – 1199 méterről 925 méterre – figyelhető meg a fürdőtől mért átlagos távolságot tekintve a vizsgált időintervallumban. A csökkenés a 4. ábrán feltüntetett második vizsgálati egységben felépült magánszálláshelyeknek köszönhető.

ÖSSZEZÉS

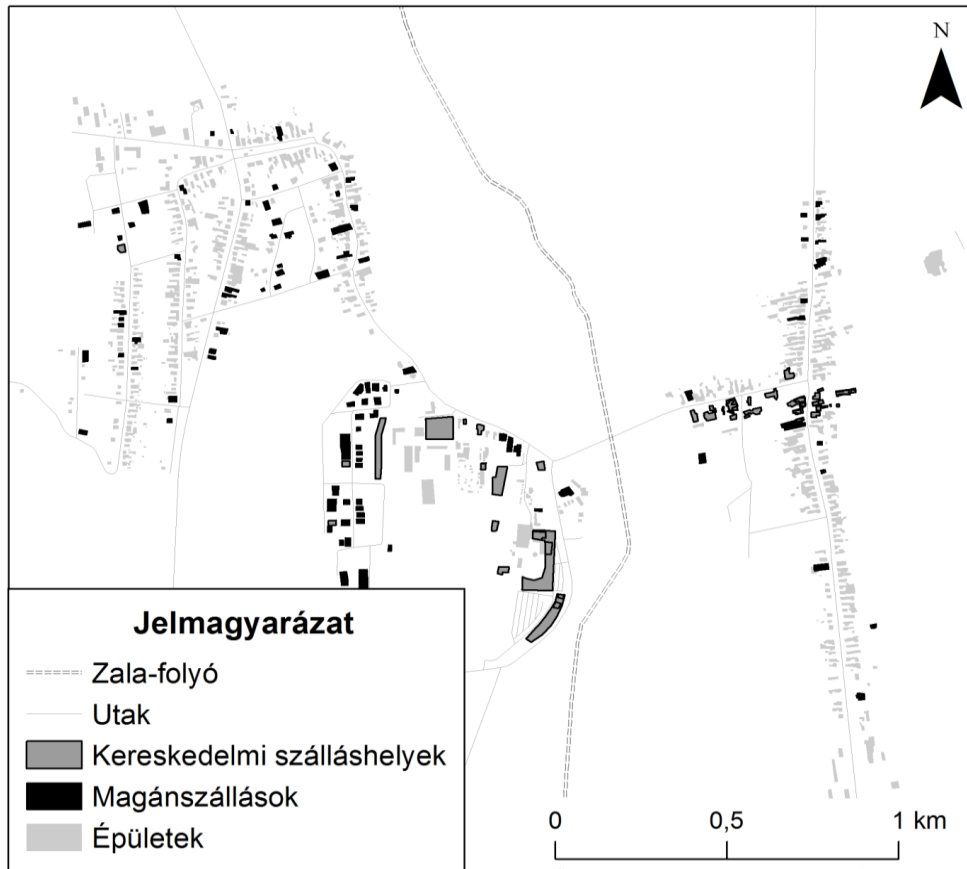
Kehidakustány példája is jól mutatja, hogy az egészségturizmus megjelenése milyen meghatározó hatásokkal járhat egy település életében. A faluban megvalósuló fürdőfejlesztés rendkívül gyorsan végbemenő változásokat indukált, a kezdeti attrakció- és szálláshelyfejlesztést a vendégkör és a további szállásférőhelyek számának növekedése követte. A változások tetten érhetőek a település morfológiájában, a megjelenő funkciókban és teljes gazdasági és társadalmi struktúrájában.

6. ábra: A szálláshelyek elhelyezkedése Kehidakustányban (2000)
Figure 6: The location of accomodations in Kehidakustány (2000)

Forrás: FÖMI légifotó és Kehidakustány Polgármesteri Hivatal adatai alapján szerkesztette Morva T. 2016.

7. ábra: A szálláshelyek elhelyezkedése Kehidakustányban (2013)
 Figure 7: The location of accomodations in Kehidakustány (2013)

Forrás: Open Street Map és Kehidakustány Polgármesteri Hivatal adatai alapján szerkesztette Morva T. 2016.

Az egészségturizmus jelenléte és virágzása további beruházásokra is ösztönzően hat, ami fejlődő pályára állíthatja a települést. A jól működő fürdő közelében a szálláshely-kínálat folyamatos fejlesztése tapasztalható, mind mennyiségileg mind minőségileg. A szálláshelyek elhelyezkedése az egészségturizmus által érintett településeken kiemelten fontos, mivel a vizsgált turisztikai termék esetében a turista szeret helyben maradni. A kényelmi szempontok érvényesülése a szolgáltatások, a szállásadás, az ellátás és a vendéglátás területére is kiterjednek, további koncentrációt eredményezve. Ebből fakadóan a településen belüli fejlődés mértéke és dinamikája is különböző lesz.

A tanulmányban feltártuk az idegenforgalmi funkciók, dominánsan a szálláshelyek területi elhelyezkedésének változásait, amelynek telepítésénél

egyre fontosabb szempontként jelentkezik a fürdőtől való távolság. A szálláshelyek koncentrációja a vizsgált időintervallumban még erősebbé vált, elsősorban a második vizsgálati egységünkben felépült szálláshelyeknek köszönhetően.

A kedvező hatások mellett Kehidakustány esetében is vannak negatív folyamatok is, ilyen az átgondolatlan településfejlesztési koncepció illetve ebből fakadóan az ingatlanspekuláció megjelenése. Ezért is kiemelten fontos, hogy az új beruházások és tervezési koncepciók hosszútávon, komplex módon vizsgálják meg a térség adottságait és a fejlesztési céljait, valamint a problémás területeket. Nagyon fontos az egyensúly felé való elmozdulás kistérségi/járási szinten, hogy a környező településekkel történő együttműködési lehetőségeket megfelelő hatékonysággal felismerjék és kihasználják.

A kutatás további iránya lehet Kehidakustány esetében a turizmus természeti- társadalmi- és gazdasági rendszerekre gyakorolt komplex hatásainak elemzése, különös tekintettel a fürdő környezeti hatásainak, illetve a népesség szerkezetének, a munkahelyek számának vagy épp a helyi közszolgáltatások változásának a vizsgálata.

IRODALOM

- AUBERT A.** (2011): Turizmus trendek és térszerkezet Magyarországon. Pécs. IDRResearch Kft. 143 p.
- AUBERT A. – CSAPÓ J. – MARTON G.** (2011): The Role of Health Tourism in the Hungarian Small and Medium Sized Towns. In: Jiří Ježek, Lukáš Kaňka (szerk.): Competitiveness and Sustainable Development of the small Towns and Rural Regions in Europe. pp. 29-40.
- BAKUCZ M. – TEGZES A.** (szerk.) (2016): Fürdőtelepülések versenyképességi vizsgálata néhány magyar és közép-európai régióban. Az OTKA 106283.sz. „Gyógy- és termálfürdőhelyi versenyképességi tényezők felmérése hazai és közép-európai régiókban” című alapkutatás zárómonográfia, Pécs: Pécsi Tudományegyetem, 188 p.
- BELUSZKY P. – SIKOS T. T.** (2007): Változó falvaink. A magyarországi falvak típusai a harmadik évezred kezdetén. Tér és Társadalom, 21. évf. 3. sz. pp. 1–29.
- DOMINKOVITS P. – KÁLI Cs. – KVASSAY J. – MOLNÁR A.** (2001): Kehida. Száz magyar falu könyvesháza KHT, Budapest, 208 p.
- KÖBLI Á.** (2015): Komplexitás és backcasting a fürdővárosok fejlesztésében - In: Hauck Zs. - Keresztes É. - Poreisz V. - Tóbi I. (szerk.) Közgazdász Kutatók és Doktoranduszok II. Téli Konferenciája. Győr: Doktoranduszok Országos Szövetsége, Közgazdaságtudományi Osztály, pp. 27-38.

- MARTYIN Z.** (2015): A turizmus hatása egy kisváros funkcionális változásaira – Mórahalom példája. Településföldrajzi Tanulmányok IV. évf. 2. sz. Szombathely, pp. 135-148.
- MICHALKÓ G. – RÁTZ T.** (2011): Egészségturizmus és életminőség Magyarországon: Fejezetek az egészség, az utazás és a jól(l)ét magyarországi összefüggéseiről. Budapest: MTA Földrajztudományi Kutatóintézet, 179 p.
- MUNDRUCZÓ GY. – SZENNYESSY J.** (2005): A Széchenyi Terv egészségturisztikai beruházásainak gazdasági hatásai, Turizmus Bulletin 9 (3): pp. 30-41.
- PÁLFIA.** (2013): Turizmus menedzsment és irányítás Magyarországon – országos, regionális, térségi és helyi szintek szerepe a turizmusban. In: Józsa K. - Nagy Gy. - Dudás R. (szerk.): Geográfus Doktoranduszok XIII. Országos Konferenciája, Szeged, pp. 1-15.
- PUCZKÓ L. – RÁTZ T.** (2001): A turizmus hatásai, 2. átdolgozott kiadás. Aula Kiadó, Budapest, p. 482.
- SMITH M. – PUCZKÓ L.** (2010): Egészségturizmus: gyógyászat, wellness, holisztika. – Budapest: Akadémiai Kiadó, 427 p. (Turizmus Szakkönyvtár)
- SÜLI-ZAKAR I.** (szerk) (2003): A terület- és településfejlesztés alapjai. Budapest/Pécs: Dialóg Campus, 472 p.